

**KANCELARIA SEJMU
BIURO STUDIÓW
I EKSPERTYZ**

**EKSPERTYZA
WYKONANA
NA ZLECENIE
BIURA STUDIÓW
I EKSPERTYZ**

System podatkowy Stanów Zjednoczonych

Październik 2002

**Dr Ireneusz Mirek
Uniwersytet Łódzki
Katedra Prawa Finansowego**

Ekspertyza

Nr 278

Spis treści

1. Wprowadzenie	2
2. Podatek dochodowy od osób fizycznych.....	2
2.1 Podmiot opodatkowania	2
2.2 Przedmiot opodatkowania	3
2.2.1 <i>Zasady ogólne</i>	<i>3</i>
2.2.2 <i>Dochód zwolniony od podatku</i>	<i>3</i>
2.2.3 <i>Dochód z pracy.....</i>	<i>4</i>
2.2.3.1 Wynagrodzenia.....	4
2.2.3.2 Świadczenia w naturze	4
2.2.3.3 Świadczenia uzyskiwane od pracodawcy	4
2.2.3.4 Prawo do akcji.....	4
2.2.3.5 Świadczenia emerytalno-rentowe	5
2.2.4 <i>Dochód z działalności gospodarczej i wykonywania wolnych zawodów...5</i>	<i>5</i>
2.2.5 <i>Dochód z inwestycji.....</i>	<i>5</i>
2.2.6 <i>Zyski kapitałowe.....</i>	<i>6</i>
2.3 Podstawa opodatkowania oraz kształtujące ją odliczenia, ulgi i zwolnienia podatkowe	6
2.3.1 <i>Odliczenia.....</i>	<i>6</i>
2.3.1.1 Odliczenia od przychodu.....	6
2.3.1.2 Odliczenia od podstawy opodatkowania.....	6
2.3.1.3 Ulgi i zwolnienia	8
2.4 Stawki podatkowe	8
3. Podatek dochodowy od osób prawnych	10
3.1 Podmiot podatku	10
3.2 Przedmiot opodatkowania	11
3.3 Stawki podatkowe	11
4. Podatek od wartości dodanej	13
5. Podatek akcyzowy	13
6. Podatki stanowe i lokalne	13

1. Wprowadzenie

Dla celów podatkowych Stany Zjednoczone składają się z 50 stanów oraz stolicy Waszyngtonu w Dystrykcie Kolumbii. Stany Zjednoczone sprawują suwerenną jurysdykcję na terytoriach: Puerto Rico, Amerykańskich Wyspach Dziewiczych, Archipelagu Guam, Samoa Amerykańskim, Marianach Północnych. Te terytoria nie podlegają amerykańskiemu ustawodawstwu podatkowemu, nie są także stronami amerykańskich umów podatkowych, ani im nie podlegają.

Podatki dochodowe i inne podatki nakładane są w Stanach Zjednoczonych zarówno przez rząd federalny, jak i przez rządy stanowe, a także w pewnych wypadkach przez samorządy. Osoby fizyczne są podatnikami podatku dochodowego o charakterze federalnym, podatku od nieruchomości, podatku od darowizn. Osoby fizyczne będące pracownikami, bądź wykonujące pracę na własny rachunek są zobowiązane do opłacania podatku na ubezpieczenie społeczne (social security tax).

Agencją administracji podatkowej jest w Stanach Zjednoczonych Internal Revenue Service (IRS). Walutą jest dolar amerykański (USD).

2. Podatek dochodowy od osób fizycznych

Osoby fizyczne są podatnikami podatku dochodowego od dochodu netto (net income tax). Znaczenie fiskalne i pozafiskalne tego podatku jest bardzo duże. Wystarczy tylko przypomnieć, że około połowy wpływów budżetu federalnego pochodzi z tego podatku. Amerykański model podatku od dochodów indywidualnych należy do podatków o charakterze ogólnym. Ma wszystkie cechy tego rodzaju konstrukcji. W celu ustalenia wielkości dochodu opodatkowanego przyjmuje się za podstawę obliczenia tzw. przychód brutto, pochodzący z różnych źródeł. Od tak obliczonego przychodu stosuje się różnego rodzaju potrącenia, obejmujące koszty potrącalne oraz wydatki osobiste itd., określane normatywnie według listy, która jest co pewien czas korygowana w zależności od aktualnej polityki społecznej i ekonomicznej państwa.

2.1 Podmiot opodatkowania

Obywatele Stanów Zjednoczonych oraz osoby będące rezydentami w Stanach Zjednoczonych podlegają opodatkowaniu od całości uzyskiwanych przez siebie dochodów, nawet jeżeli ich miejsce zamieszkania znajduje się poza Stanami Zjednoczonymi.¹ Obywatele państw obcych podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym w Stanach Zjednoczonych jeżeli staną się rezydentami podatkowymi w Stanach Zjednoczonych lub jeżeli uzyskują określone typy dochodów ze źródeł położonych w Stanach Zjednoczonych.

Obywatele państw obcych traktowani są jako rezydenci podatkowi w Stanach Zjednoczonych, jeżeli posiadają amerykańską zieloną kartę i wjechali na terytorium Stanów Zjednoczonych lub jeżeli spełniają kryteria tzw. testu obecności w Stanach Zjednoczonych (the substantial presence test). Kryteria stawiane przez wspomniany test są uznaje się za spełnione, jeżeli osoba fizyczna jest obecna w Stanach Zjednoczonych:

- (1) przez co najmniej 31 dni w bieżącym roku kalendarzowym, oraz
- (2) przez co najmniej 183 dni łącznie, w bieżącym roku kalendarzowym i wcześniejszych 2 latach,

co określane jest poprzez obliczenie każdego dnia obecności w bieżącym roku jako 1 dnia, każdego dnia obecności w pierwszym z dwu poprzednich lat jako 1/3 dnia oraz każdego dnia obecności w drugim z dwu poprzednich lat jako 1/6 dnia.

¹ Materiały: Aneta Skoczylas-Tylman.

Wyjątki mają zastosowanie do osób fizycznych zwolnionych od podatku (tj. przedstawicieli rządów obcych państw, studentów, nauczycieli itd.) oraz do osób fizycznych mających główne miejsce zamieszkania za granicą.

Osoby pozostające w związku małżeńskim mogą dokonać wyboru pomiędzy wypełnieniem odrębnego zeznania podatkowego przez każdego z małżonków, a wypełnieniem wspólnego zeznania podatkowego.

2.2 Przedmiot opodatkowania

2.2.1 Zasady ogólne

Obywatele Stanów Zjednoczonych oraz osoby będące rezydentami podatkowymi USA podlegają opodatkowaniu od całości uzyskiwanych przez siebie dochodów bez względu na miejsce ich uzyskania. Dotyczy to wynagrodzeń, dochodu z działalności gospodarczej oraz dochodu z inwestycji. Wszystkie typy dochodu (z wyjątkiem zysków kapitałowych) podlegają łączeniu oraz opodatkowaniu według tych samych stawek podatkowych. Zyski kapitałowe podlegają opodatkowaniu według specjalnych stawek podatkowych.

Dochód podlegający opodatkowaniu obliczany jest w następujących etapach:

1. określenie przychodu,
2. odjęcie określonych ustawowo odliczeń w celu uzyskania właściwego przychodu,
3. odjęcie:
 - kwoty odliczenia standardowego lub kwoty odliczeń szczególnych oraz
 - kwot zwolnień osobistych.

Do tak obliczonego dochodu podatnika podlegającego opodatkowaniu mają zastosowanie stawki podatkowe. Z kolei do obliczonego podatku mogą mieć zastosowanie określone ulgi i odliczenia podatkowe.

Zastosowanie stawek podatkowych zależy od statusu zeznaniowego podatnika. Mamy w tym zakresie do czynienia z czterema kategoriami osób fizycznych:

- (1) osoby pozostające w związku małżeńskim wypełniające wspólne zeznanie podatkowe;
- (2) głowy rodzin, tj. osoby utrzymujące gospodarstwo domowe, które stanowi zasadnicze miejsce pobytu dzieci pozostających na ich utrzymaniu lub innych osób pozostających na ich utrzymaniu, przez co najmniej połowę roku podatkowego;
- (3) podatnicy nie pozostający w związku małżeńskim;
- (4) osoby pozostające w związku małżeńskim wypełniające odrębne zeznania podatkowe.

Żyjący współmałżonkowie mogą przynależeć do kategorii 1 w trakcie roku podatkowego, w którym zmarł drugi ze współmałżonków oraz przez 2 kolejne lata podatkowe, jeżeli utrzymują gospodarstwo domowe, które stanowi zasadnicze miejsce pobytu dzieci pozostających na jego utrzymaniu.

Co do zasady, dzieci wypełniają własne zeznania podatkowe w zakresie podatku dochodowego oraz opłacają podatek dochodowy od dochodów przez siebie uzyskanych.

2.2.2 Dochód zwolniony od podatku

Kategorie dochodów zwolnionych od podatku przedstawiają się następująco:

- kwoty uzyskane na podstawie umów ubezpieczenia na życie;
- darowizny i spadki;
- odsetki od obligacji wyemitowanych przez stany i samorzady w celu realizacji określonych celów publicznych;
- dochody z pracy za granicą oraz
- określone kwoty uzyskane jako odszkodowania chorobowe oraz szkody wyrządzone na osobie.

Wyłączenie w wysokości 250.000 USD (500.000 USD w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim i wypełniających wspólne zeznanie podatkowe) ma zastosowanie do zysków ze sprzedaży domu, który stanowił przedmiot własności oraz stanowił główne miejsce zamieszkania podatnika przez co najmniej 2 lata w przeciągu 5 lat poprzedzających sprzedaż.

2.2.3 Dochód z pracy

2.2.3.1 Wynagrodzenia

Dochód uzyskiwany jako wynagrodzenie za pracę podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Wydatki bezpośrednio związane z dochodem z pracy i nie zwrócone przez pracodawcę mogą podlegać odliczeniu. Koszty związane z przemieszczaniem się pracownika nie podlegają odliczeniu.

Koszty związane z przeprowadzką podlegają odliczeniu, jeżeli poniesione zostały w związku z rozpoczęciem wykonywania pracy w charakterze pracownika lub osoby pracującej na własny rachunek w nowym zasadniczym miejscu pracy. Nowe zasadnicze miejsce pracy musi znajdować się co najmniej 50 mil dalej od poprzedniego miejsca zamieszkania niż znajdowało się poprzednie zasadnicze miejsce pracy, jeżeli nie było poprzedniego miejsca pracy, co najmniej 50 mil od poprzedniego miejsca zamieszkania podatnika. Dodatkowo należy spełnić wymagania co do czasu zatrudnienia w nowym miejscu pracy.

2.2.3.2 Świadczenia w naturze

2.2.3.3 Świadczenia uzyskiwane od pracodawcy

Świadczenia w naturze uzyskiwane od pracodawcy stanowią dochód podlegający opodatkowaniu, chyba że zostały wyraźnie wyłączone spod opodatkowania przez postanowienia ustawowe. Wyłączenia dotyczą następujących świadczeń:

(1) usługi świadczone na rzecz pracownika tego samego rodzaju co oferowane przez pracodawcę jego klientom w toku normalnego prowadzenia przez niego działalności gospodarczej, jeżeli pracodawca w związku z świadczeniem takich usług na rzecz pracownika nie ponosi dodatkowych kosztów;

(2) określone dyskonta na rzecz pracowników w związku z nabywaniem przez nich dóbr i usług, świadczonych bądź sprzedawanych przez pracodawcę;

(3) świadczenia w naturze, będące częścią warunków pracy, np. korzystanie z samochodu służbowego w celach związanych z działalnością gospodarczą;

(4) świadczenia w naturze o minimalnej wartości;

(5) określone świadczenia w naturze związane z transportem, np. bilety oraz miejsca parkingowe, których wartość nie przekracza określonej miesięcznie kwoty;

(6) zwrot kwot określonych wydatków związanych z przeprowadzką;

(7) pokrywanie kosztów związanych z edukacją pracownika;

(8) świadczenia uzyskane z programów opieki.

2.2.3.4 Prawo do akcji

Istnieją trzy typy praw do akcji dostępne dla pracowników w Stanach Zjednoczonych:

(1) uprawnione prawa do akcji (określane jako Incentive Stock Options, lub ISOs), które nie podlegają opodatkowaniu w momencie gwarantowania lub wykonania pod warunkiem, że zostaną spełnione wymogi ustawowe (statutowe) w zakresie planu praw do akcji oraz praw gwarantowanych. Pracownik będzie traktowany jako uzyskujący zysk kapitałowy, jeżeli akcje zostaną sprzedane po okresie posiadania trwającym co najmniej 2 lata od momentu gwarantowania prawa do akcji i co najmniej 1 rok od daty nabycia akcji;

(2) prawa nieuprawnione (określane także jako prawa niestatutowe), które nie podlegają opodatkowaniu w momencie gwarantowania pod warunkiem, że nie mają określonej wartości rynkowej w momencie gwarantowania. Pracownik będzie opodatkowany według zwykłych stawek podatku dochodowego w momencie wykonania prawa, jeżeli wartość rynkowa akcji

przekroczy cenę wykonania (nabycia). Jeżeli akcje znajdują się w posiadaniu przez więcej niż rok po wykonaniu prawa, pracownik będzie traktowany jako uzyskujący zysk kapitałowy.

(3) prawa gwarantowane na podstawie planów nabywania akcji przez pracowników, które spełniają określone wymogi ustawowe (statutowe) nie podlegają opodatkowaniu w momencie gwarantowania lub wykonania pod warunkiem, że zostaną spełnione wymagania statutowe dotyczące planu praw i praw gwarantowanych. Jeżeli akcja znajduje się w posiadaniu pracownika przez co najmniej 2 lata od daty gwarantowania prawa i co najmniej rok od daty nabycia akcji, pracownik będzie traktowany jako uzyskujący zysk kapitałowy w momencie, kiedy akcja zostanie sprzedana.

2.2.3.5 Świadczenia emerytalno-rentowe

Dochód ze świadczeń emerytalno-rentowych uzyskiwanych z uprawnionych planów emerytalno-rentowych sponsorowanych przez pracodawcę, planów akcyjnych, planów udziałowych stanowi dochód podlegający opodatkowaniu. Zyski podlegają opodatkowaniu na zasadach podobnych do opodatkowania umownych świadczeń emerytalno-rentowych, tj. część kwoty każdego świadczenia, która odpowiada pracowniczej składce na plan (jeżeli plan istnieje), może być wyłączona spod opodatkowania. Specjalne 5 letnie zasady uśredniające mają zastosowanie do opodatkowania zysków ryczałtowych.

Osoba fizyczna może otworzyć rachunek emerytalno-rentowy (IRA). Maksymalna kwota odprowadzana każdego roku na taki rachunek wynosi 2.000 USD, lub 2.250 USD w przypadku małżonków, tj. na rachunek podatnika i jego współmałżonka, jeżeli współmałżonek jest osobą niepracującą lub jego wynagrodzenia nie przekracza 250 USD. Jeżeli osoba fizyczna jest aktywnym uczestnikiem uprawnionego planu pracowniczego, limit składki na IRA zredukowany jest do wysokości nadwyżki właściwego przychodu podatnika nad określoną wartością progową.

Zgodnie z postanowieniami Ustawy Podatkowej (Tax Act) z 2001 r. przewiduje się zwiększenie limitu składek na IRA do 5.000 w 2008 r., przy czym podatnicy, którzy ukończyli 50 rok życia do końca roku podatkowego, będą mogli odprowadzać jeszcze wyższe składki na IRA. Wzrost limitu odprowadzanych składek wprowadzany będzie według następujących zasad: 3.000 USD w latach 2002-2004, 4.000 USD w latach 2005-2007 i 5.000 USD od 2008 r. (dla podatników którzy ukończyli 50 rok życia będzie to odpowiednio 3.500 USD, 4.500 USD, 5.000 USD, 6.000 USD). Po 2008 r. limit składek zostanie zrewaloryzowany w związku z inflacją.

Opodatkowanie zysków z IRA zależy od tego, z jakim typem IRA mamy do czynienia. W przypadku „zwykłego IRA”, składki odprowadzane przez osobę fizyczną podlegają odliczeniu w roku podatkowym, w którym zostały odprowadzone, a wszystkie zyski z IRA są w pełni opodatkowane. W przypadku „Roth IRA”, składki nie podlegają odliczeniu, a są zyski opodatkowaniu pod warunkiem, że zostały uzyskane po osiągnięciu przez podatnika wieku 59 i pół roku lub wypłacone na określone, uprawnione cele. Dodatkowo musi być spełniony warunek 5 letniego okresu posiadania. Spełnienie tego warunku oznacza, że zyski nie mogą zostać wypłacone aż od upływu okresu 5 letniego, który rozpoczyna się z pierwszym rokiem, na który składka została odprowadzona na IRA.

2.2.4 Dochód z działalności gospodarczej i wykonywania wolnych zawodów

Dochód z działalności gospodarczej i wykonywania wolnych zawodów jest przedmiotem opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Wydatki zwykłe i konieczne podlegają odliczeniu pod warunkiem, że nie nastąpił ich zwrot ze strony zleceniodawcy.

Ograniczenia stosuje się w stosunku do odliczeń wydatków na rozrywkę, wydatków poniesionych w związku z udziałem w konferencjach i seminariach poza Stanami Zjednoczonymi oraz korzystaniem z mieszkania jako biura.

2.2.5 Dochód z inwestycji

Podatnicy będący osobami fizycznymi podlegają w pełni opodatkowaniu od dochodu z inwestycji, wliczając w to dywidendy i odsetki. Dochód z odsetek podlega w pełni opodatkowaniu, chyba że odsetki zostały uzyskane z obligacji wyemitowanych przez stany lub samo-

rządy dla realizacji uprawnionych celów publicznych. Tego rodzaju odsetki są zwolnione z opodatkowania. Dochód z czynszów podlega w pełni opodatkowaniu.

Wydatki poniesione w celu uzyskania dochodu z inwestycji podlegają odliczeniu do wysokości uzyskanego dochodu. Wydatki poniesione w celu uzyskania dochodu zwolnionego od opodatkowania nie podlegają odliczeniu.

2.2.6 Zyski kapitałowe

Zyski i straty ze sprzedaży aktywów kapitałowych są przedmiotem specjalnego traktowania. Odroczenie w czasie terminu powstania zobowiązania podatkowego możliwe jest wówczas, kiedy przedsiębiorstwo lub własność inwestycyjna podlega zamianie na własność tego samego rodzaju (transakcje z Sekcji 1031), ale nie ma zastosowania do akcji, papierów wartościowych czy własności posiadanej w celu odsprzedaży.

We wskazanych wyżej transakcjach, zysk zostaje odsunięty w czasie aż do momentu zadysonowania nabytą w drodze tych transakcji własnością zastępującą.

2.3 Podstawa opodatkowania oraz kształtujące ją odliczenia, ulgi i zwolnienia podatkowe

2.3.1 Odliczenia

Przy obliczaniu podstawy opodatkowania czyli dochodu podlegającego opodatkowaniu (taxable income) dopuszczalne są dwa typy odliczeń:

- odliczenia od przychodu, w efekcie których uzyskujemy dochód, stanowiący podstawę opodatkowania, oraz
- odliczenia od dochodu, w efekcie czego uzyskujemy dochód podlegający opodatkowaniu (podstawę obliczania podatku).

2.3.1.1 Odliczenia od przychodu

- (1) odliczenia związane z działalnością gospodarczą, inne niż dotyczące pracowników;
- (2) odliczenia związane z działalnością gospodarczą dotyczące pracowników, jeżeli nastąpił zwrot ze strony pracodawcy;
- (3) straty poniesione w związku ze sprzedażą bądź zamianą własności;
- (4) odliczenia związane z własnością znajdującą się w posiadaniu podatnika w celu uzyskania dochodu;
- (5) składki na plany emerytalno-rentowe państwowe oraz prywatne osoby pracującej na własny rachunek;
- (6) składki na regularne IRA;
- (7) świadczenia alimentacyjne;
- (8) koszty przeprowadzki oraz
- (9) składki na uprawniony fundusz opieki medycznej.

2.3.1.2 Odliczenia od podstawy opodatkowania

Odliczenia od podstawy opodatkowania podzielić można na dwie grupy:

- (1) odliczenie standardowe,
- (2) całkowita kwota odliczeń szczególnych.

Kwota odliczenia standardowego zależy od statusu zeznaniowego podatnika. W roku 2002 kwota odliczenia standardowego kształtuje się następująco:

Kategoria statusu zeznaniowego	Odliczenie standardowe (USD)
osoby pozostające w związku małżeńskim wypełniające wspólnie zeznanie podatkowe oraz żyjący współmałżonkowie	7.850
głowy gospodarstw domowych	6.900
osoby samotne	4.700
osoby pozostające w związku małżeńskim wypełniające odrębne zeznania podatkowe	3.925
dzieci rozliczające się wspólnie z rodzicami	750

Kwoty odliczenia standardowego podlegają coroczny zmianom dokonywanym przez IRS w celu odzwierciedlenia zmian w Konsumenckim Indeksie Cenowym (US Consumer Price Index).

Zgodnie z Ustawą Podatkową (Tax Act) z 2001 r., przewiduje się zwiększenie odliczenia dla osób pozostających w związku małżeńskim do wysokości podwójnej kwoty odliczenia dla osób samotnych. Ta zmiana ma na celu zmniejszenie efektu tzw. karania małżeństw, które widoczne jest w tabelach stawek podatkowych i będzie wprowadzana przez okres 5 letni począwszy od 2005 r.

Odliczenia szczególne

Podatnik może wybrać pomiędzy korzystaniem z odliczenia standardowego a odliczeniami szczególnymi. Wśród odliczeń szczególnych znajdują się:

(1) odsetki od pożyczek hipotecznych związanych z główną i dodatkową rezydencją podatnika do wysokości całkowitej kwoty pożyczki równej 1 milion USD, plus 100,000 USD na inne pożyczki związane z domem podatnika;

(2) państwowe i lokalne podatki dochodowe;

(3) państwowe i lokalne podatki od nieruchomości;

(4) wpłaty na cele charytatywne;

(5) koszty leczenia w wysokości, w jakiej przekraczają 7,5% podstawy opodatkowania podatnika; oraz

(6) przypadkowo poniesione straty, nie pokryte z ubezpieczenia, w wysokości, w jakiej przekraczają 10% podstawy opodatkowania podatnika.

Odliczenia szczególne są przedmiotem ograniczeń w przypadku podatników lepiej zarabiających. Podatnicy uzyskujący podstawę opodatkowania powyżej wartości progowej muszą zredukować odliczenia szczególne o niższą z dwu kwot:

(1) 3% podstawy opodatkowania powyżej wartości progowej lub

(2) 80% całkowitych odliczeń szczególnych.

Wartość progowa podstawy opodatkowania, o której mowa wyżej, jest różna w zależności od statusu zeznaniowego podatnika. W 2002 r. wynosi ona:

Status zeznaniowy	Wartość progowa (USD)
osoby pozostające w związku małżeńskim wypełniające wspólnie zeznanie podatkowe, żyjący współmałżonkowie oraz głowy gospodarstw domowych	137.300
osoby samotne	137.300
osoby pozostające w związku małżeńskim wypełniające odrębne zeznania podatkowe	68.650

Zgodnie z postanowieniami Ustawy Podatkowej (Tax Act), przewiduje się stopniowe odchodzenie od ograniczeń w zakresie odliczeń dodatkowych pomiędzy 2006 a 2009 r. oraz całkowite ich zniesienie w 2010 r.

2.3.1.3 Ulgi i zwolnienia

Podatnicy mogą skorzystać z zwolnienia osobistego dla współmałżonka, jeżeli razem wypełniają zeznanie podatkowe oraz dla każdego dziecka pozostającego na jego utrzymaniu poniżej 19 roku życia lub poniżej 24 roku życia jeżeli dziecko studiuje w systemie dziennym.

Kwota zwolniona w każdym z wymienionych przypadków wynosi w 2002 r. 3.000 USD. Kwota zwolniona podlega corocznym zmianom dokonywanym przez IRS w celu odzwierciedlenia zmian w Konsumenckim Indeksie Cenowym (US Consumer Price Index).

Zastosowana kwota zwolnienia może zostać zredukowana w przypadku podatników lepiej zarabiających. Redukcja wynosi 2% na każde rozpoczęte 2.500 USD (bądź jego część), o które podstawa opodatkowania przekracza wartość progową. Tabela na 2002 r. zamieszczona poniżej w pierwszej kolumnie zawiera kwoty wartości progowych, od których wyliczana jest kwota zwolnienia. W przypadku podatników, u których podstawa opodatkowania przekracza kwoty znajdujące się w drugiej kolumnie następuje wykluczenie możliwości skorzystania ze zwolnienia.

Status zeznaniowy	Kwota progowa	podstawa opodatkowania
osoby pozostające w związku małżeńskim wypełniające wspólnie zeznanie podatkowe oraz żyjący współmałżonkowie	206.000	328.500
głowy gospodarstw domowych	171.650	294.150
osoby samotne	137300	259.800
osoby pozostające w związku małżeńskim wypełniające odrębne zeznania podatkowe	103.000	164.250

Redukcja zwolnień eliminowana jest przez Ustawę Podatkową z 2001 r. Eliminacja wprowadzana będzie stopniowo pomiędzy 2006 a 2009 r., a całkowite zniesienie redukcji zwolnień nastąpi w 2010 r.

2.4 Stawki podatkowe

Stawki podatku dochodowego od osób fizycznych były w Stanach Zjednoczonych do niedawna bardzo wysokie. W latach pięćdziesiątych dochodziły one nawet do 91%, co naturalnie spotykało się z ogromną krytyką, w której rezultacie stawki ulegały sukcesywnej redukcji. Obecnie stawki skonstruowane są odmiennie w zależności od statusu podatnika:

1. osoby pozostające w związku małżeńskim wypełniające wspólnie zeznanie podatkowe oraz żyjący współmałżonkowie

Dochód do opodatkowania (USD)		stawka w%
do	12.000	10
12.001	46.700	15
46.701	112.850	27
112.851	171.950	30
171.951	307.050	35
ponad	307.050	38,6

2. głowy gospodarstw domowych

Dochód do opodatkowania (USD)		stawka w%
do	10.000	10
10.001	37.450	15
37.451	96.700	27
96 701	156.600	30
156.601	307.050	35
ponad	307.050	38,6

3. osoby samotne

Dochód do opodatkowania (USD)		stawka w%
do	6.000	10
6.001	27.950	15
27.951	67.700	27
67.701	141.250	30
141.251	307.050	35
ponad	307.050	38,6

4. osoby pozostające w związku małżeńskim wypełniające odrębne zeznania podatkowe

Dochód do opodatkowania (USD)		stawka w%
do	6 000	10
6 001	23 350	15
23 351	56 425	27
56 426	85 975	30
85 976	153 525	35
ponad	153 525	38,6

Trzeba jeszcze zwrócić uwagę na fakt, że przez poszczególne stany i jednostki samorządu terytorialnego nakładane są dodatkowe podatki od dochodów indywidualnych, które z reguły bazują na podstawie opodatkowania podatku federalnego. Nie są to na ogół podatki wysokie, jednakże zwiększają dodatkowo ciężar opodatkowania podatkiem dochodowym, powodując szereg różnic w wysokości obciążeń w poszczególnych stanach.

Stan	stawka (%)
Alabama	5,00
Alaska	*
Arizona	5,04
Arkansas	7,00
California	9,30
Colorado	4,63
Connecticut	4,50
Delaware	5,95
Florida	*
Georgia	6,00
Hawaii	8,25
Idaho	7,80
Illinois	3,00

Indiana	3,40
Iowa	8,98
Kansas	6,45
Kentucky	6,00
Louisiana	6,00
Maine	8,50
Maryland	4,75
Massachusetts	5,30
Michigan	4,20
Minnesota	7,85
Mississippi	5,00
Missouri	6,00
Montana	11,00
Nebraska	6,68
Nevada	*
New Hampshire(1)	5,00
New Jersey	6,37
New Mexico	8,20
New York(2)	6,85
North Carolina	8,25
North Dakota	12,00
Ohio	7,50
Oklahoma	6,75
Oregon	9,00
Pennsylvania	2,80
Rhode Island	25,003
South Carolina	7,00
South Dakota	*
Tennessee(4)	6,00
Texas	*
Utah	7,00
Vermont	24,003
Virginia	5,75
Washington (DC)	9,00
Washington (State)	*
West Virginia	6,50
Wisconsin	6,75
Wyoming	*

3. Podatek dochodowy od osób prawnych

Stany Zjednoczone uznaje się za prekursora modelu opodatkowania przedsiębiorstw odrębnym podatkiem dochodowym. Podatek ten został wprowadzony w USA najwcześniej, bo już w 1909 r. Do chwili obecnej podatek dochodowy od osób prawnych ma doniosłe znaczenie w całym amerykańskim systemie podatkowym. Jest on pobierany od całości zysków osiągniętych przez przedsiębiorstwo. Poszczególne źródła dochodów przedsiębiorstw są jednak traktowane w sposób różny, co jest charakterystycznym elementem amerykańskiego podatku dochodowego. Jest to instrument silnie wykorzystywany w polityce ekonomicznej i społecznej państwa.²

3.1 Podmiot podatku

Różnicowanie obciążenia poszczególnych źródeł dochodów ma wiele przyczyn. Obciążenia te zależą przede wszystkim od formy prawnej i rodzaju przedsiębiorstwa. Jest to niejako naturalne źródło różnic w opodatkowaniu jednostek. Niezależnie od tego występuje zróżni-

² Natalia Gajl, *Modele Podatkowe. Podatki dochodowe*, Warszawa 1995, s. 44 i nast.

cowanie generalnie wszystkich przedsiębiorstw w zależności od tego, czy podlegają one nieograniczonemu czy też ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu. Dochód przedsiębiorstw uzyskiwany za granicą jest włączony do opodatkowania. Niemniej jednak przedsiębiorstwa o dużym zakresie działalności i wymiany z zagranicą korzystają ze znacznych ulg w opodatkowaniu, co stanowi zachętę dla rozwijania handlowych kontaktów z zagranicą.

W zakresie podmiotowym z podatku zwolnione są podmioty zajmujące się działalnością charytatywną, dobroczynną, przedsiębiorstwa użyteczności publicznej, oświatowe itp. Po spełnieniu pewnych kryteriów ze zwolnień korzystać mogą również fundacje prywatne. Jeśli jednak działalność gospodarcza takich podmiotów jest nastawiona na zysk lub ich dochody z transakcji finansowych są znaczne, osoba taka podlega opodatkowaniu.

Dużym udogodnieniem, stosowanym w stosunku do instytucji ubezpieczeniowych i niektórych instytucji finansowych, jest możliwość potrącania od dochodu rezerw tak ubezpieczeniowych, jak i innych. Z różnorodnych ulg korzystają również spółdzielnie oraz firmy wydobywające ropę naftową i gaz ziemny.

3.2 Przedmiot opodatkowania

Podatek dochodowy od przedsiębiorstw jest pobierany od dochodu wygoszparowanego przez samo przedsiębiorstwo lub powiązaną ze sobą grupę przedsiębiorstw w ramach holdingu, trustu itd. Ma więc zastosowanie do osób prawnych, co powoduje pewną depersonalizację konstrukcji opodatkowania. Opodatkowany jest dochód osiągnięty przez przedsiębiorstwo z różnych źródeł. Nie występuje nawiązanie do osobistych cech właściciela przedsiębiorstwa. Właściciele nie korzystają z ulg lub zwolnień. Podatek ten jest więc pozbawiony cech personalizacji i wyraźnie zmierza w stronę podatku rzeczowego. Różnice w obciążeniu występują głównie ze względu na źródło dochodu.

Ażeby obliczyć dochód, od przychodu, ustalano na podstawie rozwiniętej księgowości, odejmuje się koszty potrącalne. Zgodnie z § 162 kodeksu podatkowego, ustalane są koszty potrącalne i niepotrącalne. Za potrącalne uznaje się takie, które są naturalne i niezbędne do prowadzenia jednostki handlowej lub przedsiębiorstwa w trakcie roku podatkowego. Tak ogólne określenie prowadzi w praktyce do wielu kontrowersji odnośnie obowiązywania szerokiego lub wąskiego rozumienia pojęcia „koszty naturalne i niezbędne”. Niejasne jest też, które wydatki można zaliczyć do kosztów obrotowych, a które do kosztów inwestycyjnych. Kwalifikacja ta jest istotna, wpływa bowiem na wielkość samego dochodu. Ponadto wiele niejasności związanych jest z kwestią, które z kosztów traktuje się jako uzasadnione. W tej kwestii zgodnie z tradycją prawodawstwa anglosaskiego wykształciło się z biegiem lat bogate orzecznictwo odnośnie ustalania wielkości dochodu podlegającego opodatkowaniu, które ma wielki wpływ na interpretację przepisów przez podmioty gospodarcze i administrację finansową.

3.3 Stawki podatkowe

Stawki podatku dochodowego od przedsiębiorstw, w odróżnieniu od większości państw europejskich, są progresywne. Obecnie wynoszą one:

dochód do opodatkowania (USD)		stawka w%
do	50.000	15
50.001	75.000	25
75.001	100.000	34
100.001	335.000	39
335.001	10.000.000	34
10.000.001	15.000.000	35
15.000.001	18.333.333	38
ponad	18.333.333	35

W literaturze wskazuje się,³ że konstrukcja progresywnej skali opodatkowania w podatku dochodowym od osób prawnych pozwala w sposób ekonomicznie i finansowo bardziej uzasadniony dostosować obciążenie do realnych możliwości poszczególnych grup i rodzajów przedsiębiorstw. Przyjęcie konstrukcji skali progresywnej pozwala regulować wielkość opodatkowania nie tylko w zależności od elementów podmiotowych czy przedmiotowych, ale również od wielkości dochodu.

Dodatkowo przedsiębiorstwa mogą być obciążane podatkiem dochodowym pobieranym przez poszczególne stany. Stawka tego podatku w zależności od decyzji organów stanowych kształtuje się najczęściej w przedziale od 5% do 10%.

Stawki dodatkowego stanowego podatku dochodowego od przedsiębiorstw wynoszą:

Stan	stawka (%)
Alabama	6,50
Alaska	9,40
Arizona	6,80
Arkansas	6,50
California	8,84
Colorado(1)	4,63
Connecticut(2)	7,50
Delaware	8,70
Florida	5,50
Georgia	6,00
Hawaii(1)	6,40
Idaho(3)	7,60
Illinois(4)	4,80
Indiana(5)	7,90
Iowa	12,00
Kansas(6)	7,35
Kentucky	8,25
Louisiana	8,00
Maine	8,93
Maryland	7,00
Massachusetts(7)	9,50
Michigan	2,00
Minnesota	9,80
Mississippi	5,00
Missouri	6,25
Montana(1)	6,75
Nebraska	7,81
Nevada	*
New Hampshire	8,50
New Jersey	9,00
New Mexico(8)	7,60
New York(9)	7,50
North Carolina	6,90
North Dakota	10,50
Ohio(10)	8,50
Oklahoma	6,00
Oregon(11)	6,60
Pennsylvania	9,99
Rhode Island	9,00
South Carolina	5,00
South Dakota	*
Tennessee	6,00
Texas(12)	*
Utah	5,00

³ Natalia Gajl, *Modele Podatkowe. Podatki dochodowe*, Warszawa 1995, s. 46.

Vermont	9,75
Virginia	6,00
Washington (DC)(13)	9,975
Washington (State)	*
West Virginia	9,00
Wisconsin	7,90
Wyoming	*

4. Podatek od wartości dodanej

Na szczeblu federalnym nie pobiera się podatku od wartości dodanej, jednakże większość stanów i jednostek samorządu terytorialnego pobiera podatek obrotowy od sprzedaży towarów i usług o stawce od 4% do 8,5%

5. Podatek akcyzowy

Stany Zjednoczone przyjęły model rozszerzonego opodatkowania akcyzami konsumpcji znacznej ilości kategorii towarów. Opodatkowaniu akcyzami podlegają takie towary jak alkohol, piwo, wino, wyroby tytoniowe, zapalki, cukier, sól, produkty farmaceutyczne, paliwa, kosmetyki. USA, obok Japonii, posiada największą listę towarów akcyzowych. Akcyzy pobierane są najczęściej według stawek kwotowych od ujętej ilościowo podstawy opodatkowania. Akcyzy stanowią 9,8% wpływów z danin publicznych.

6. Podatki stanowe i lokalne

W Stanach Zjednoczonych podatki stanowe i lokalne pobiera się w przeszło 3.300 jednostek samorządu terytorialnego z tendencją do stałego wzrostu. W tej grupie, wymienić należy:

- podatek obrotowy od sprzedaży,
- dodatkowe podatki dochodowe od osób fizycznych
- podatek od spadków i darowizn,
- podatek od majątku,